

Yk:n ilmastomuutoskonferenssi Cancunissa

Cancunin sopimuksen merkitys liikemaailmalle

Vaikean polun merkittävä ensiaskel

Vuosi sitten Kööpenhaminassa koettiin karvas pettymys. Joulukuun 2009 ilmastomuutoskonferenssi ei tuottanut toivottuja tuloksia, neuvottelut etenivät hädin tuskin lähtöasetelmistaan. Kööpenhaminasta viisastuneena YK:n ja EU:n virkamiehet toppuuttelivat toiveita parhaansa mukaan, jottei Cancunin ilmastomuutoskonferenssi, marras-joulukuussa 2010 järjestetty COP¹ 16, muodostuisi samanlaiseksi pettymykseksi. Vaikka kokoukselle ei oltu asetettu kovia ennako-odotuksia, sen aikaansaamia tuloksia ei ole syytä väheksyä. COP 16 oli merkittävä askel kohti ilmasto-oikeudenmukaisuutta.

Cancunissa UNFCCC²:n asemaa ja mahdollisuutta toimia sovittelijana eri neuvotteluosapuolten välillä kyseenalaistettiin. Vuoden mittaan oli käyty useita epäonnistuneita neuvotteluja. Kööpenhaminassa sovittuja asiakohtia kyseenalaistettiin ja kehittyneiden ja kehitysmaiden toimenpidetavoitteiden eroavaisuudet olivat yhä edelleen tapetilla. Siitä huolimatta Meksikon hallitus ja COP:n presidentti - Meksikon ulkoministeri Patricia Espinosa - osoittivat neuvottelujen alusta saakka poikkeuksellista poliittista taitoa. Heidän vankkumaton uskonsa siihen, että tavoitteisiin päästäisiin, loi toivorikkaan ja kannustavan ilmapiiriin koko neuvotteluihin.

Espinosan esimerkillisen johtajuuden avulla Cancunin konferenssi karisti edellisen vuoden pettymykset pois harteiltaan. Kööpenhaminassa toisteltu ajatus siitä, että sopimus on joko sitova tai turha, unohdettiin. Pian uudeksi taikasanaksi nousi "tasapaino". Tasapaino konferenssin kahden neuvotteluraiteen kesken ja tasapaino kehittyneiden ja kehitysmaiden tavoitteiden välillä olivat keskeisiä teemoja kaikissa Cancunin Kuupalatsissa käydyissä keskusteluissa. Neuvottelut saivat lisävirtaa uudesta UNEP-raportista, joka korosti Kööpenhaminan sopimuksen riittämättömyyttä johtaa toimenpiteisiin, joilla 2 asteen lämpötilannousu estettäisiin. PwC:n Low Carbon Economy Index - vähäpäästöisen talouden indeksi - tutkii näitä samoja teemoja ja niiden vaikutuksia poliittisiin linjauksiin.

Cancunin sopimus

Kun neuvotteluja oli käyty kaksitoista päivää ja yötä, ulkoministeri Espinosaan puheenjohtajan nuija kolahti pöytään viimeisen kerran, aamunkoitteessa kellon lyötyä kuusi. Joulukuun 11. päivä päivätty asiakirja käsittää 26 sopimusta, joiden taakse on asettunut kaiken kaikkiaan 193 maata. Puoltajat ovat juhlineet tulosta historiallisena kompromissina ja osoituksena eri maiden vankasta sitoutumisesta kansainväliseen valtioiden väliseen yhteistyöhön. Vastustajat ovat moittineet Cancunin sopimusta heikoksi ja tehottomaksi.

Sopimus luo puitteet päästöjen vähentämiselle niin kehitysmaissa kuin kehittyneissä talouksissa, vahvistaa Kööpenhaminan sitoumuksessa esitettyjä lupauksia, asettaa viitekehysten, jonka avulla metsien haaskaus pyritään saamaan kuriin ja varmistaa Kiotossa asetettujen päästörajoitetavoitteiden jatkumisen ennalta sovitulla tavalla

¹ COP on lyhenne sanoista Conference of the Parties, suomeksi COP tunnetaan osapuolikonferenssina. Termi viittaa ilmastomuutoskonferenssiin osallistuviin maihin, jotka ovat kokoontuneet säännöllisesti vuodesta 1995 lähtien.

² UNFCCC, eli United Nations Framework Convention on Climate Change - YK:n ilmastomuutosta koskeva puitesopimus.

voimassaolevan sopimuskauden loppuun. Cancunissa perustettiin Vihreä Ilmastorahasto - the Green Climate Fund - jonka avulla tuetaan kehitysmaiden työtä ilmastonmuutoksen torjumiseksi.

Monissa päätöksissä oli vahva kompromissin maku. Kompromisseista kertoo paljonpuhuvaa kieltään myös niiden seikkojen määrä, joista ei keskusteltu Cancunissa lainkaan. Sopimusasiakirjat ovat monilta osin sisällöltään köyhänlaisia, sillä useat vaikeammat päätökset on jätetty ensi vuodelle. Cancunin neuvotteluja leimasi pitkälti ajatus siitä, että siellä aloitettu työ tullaan saattamaan päätökseen ensi vuonna COP 17 -konferenssissa.

Yksityissektori on ilmastonmuutoksen torjunnassa avainasemassa - ei yksin rahoittajana ja teknologian kehittäjänä, vaan myös toimintakehysten ja päästövähennysten käytännön toteuttajana. On merkille pantavaa, kuinka vähän Cancunin sopimuksissa käsiteltiin yksityistä sektoria. Yhteistyön yksityisen sektorin ja valtioiden välillä on edettävä uudelle tasolle Cancunin ja sitä seuraavien sopimusten päätösten käytäntöön viemiseksi.

PwC:n Cancunin toimenpidemuistio

Tässä muistiossa analysoidaan keskeisiä Cancunin sopimuksen kohtia ja niiden vaikutuksia yritysmaailmalle, hiilidioksidipäästöjen markkinoihin ja investointeihin. Tarkastelemme myös Kiinan ja Brasilian tilanteita, sillä nämä kaksi maata ovat keskeisessä asemassa ilmastonmuutoksen torjunnassa - tiellä, jolle asetetaan taas uusia tavoitteita vuonna 2011 Etelä-Afrikan Durbanissa järjestettävässä COP 17 -konferenssissa.

Cancunin sopimuksen rakenne

Cancunin sopimuksen rakenne heijastaa neuvottelujen kulkua ja antaa viitteitä sopimussisällön taustalla vaikuttavasta poliittisesta tilanteesta.

LCA³-neuvottelut etenivät Yhdysvaltojen ja BASIC⁴-valtioiden tuella erinomaisesti. Niitä leimasi yhteinen visio pitkäjänteisestä yhteistyöstä. Neuvotteluissa tunnustettiin päästövähennysten tarpeellisuus, jotta maapallon ilmaston lämpeneminen saataisiin pidettyä alle kahdessa prosentissa. Lisäksi esitettiin ajatus muuttaa pitkän tähtäimen tavoitteita niin, että 1,5 asteen lämpötilannousu otettaisiin tulevaisuudessa uudeksi johtotähdeksi. Keskeisiä tuloksia saatiin aikaan myös Vihreän Ilmastorahaston perustamisessa ja ilmastonmuutoksen torjunnan toimintakehyksessä.

Kioton pöytäkirjan hiominen eteni huomattavasti heikommin sen jatkuvuuden ollessa vaakalaudalla koko neuvottelujen ajan. Monet kehitysmaat halusivat varmistaa kehittyneiden maiden sitoutumisen Kirossa asetettuihin projektijoustomekanismeihin - yhteistoteutukseen (JI⁵) ja puhtaan kehityksen mekanismiin (CDM⁶) - myös jatkossa ja ajoivat Kioton pöytäkirjaan toista vaihetta. Japani, Kanada ja Venäjä kuitenkin vastustivat toiseen vaiheeseen siirtymistä ennen kuin Kioton sopimuksen ratifioivat myös kaksi merkittävintä sopimuksen ulkopuolelle jättäytyntä osapuolta, Yhdysvallat ja Kiina. Kompromissiin päädyttiin viimein rankkojen neuvottelujen jälkeen, Bolivian kiivaasta vastustuksesta huolimatta. Solmitussa sopimuksessa varmistettiin päästökaupan ja muiden joustomekanismien jatkuvuus, mutta monitulkintainen teksti ei aseta mitään selkeitä tavoitteita tai takeita Kioton

³ Long-term cooperative action -työryhmä käsittelee pitkän aikavälin yhteistyötä ilmastonmuutokseen vastaamiseksi. Työskentelyyn osallistuvat myös osapuolet, jotka eivät ole ratifioineet Kioton pöytäkirjaa (erit. Yhdysvallat).

⁴ Brasilia, Etelä-Afrikka, Intia ja Kiina muodostavat yhdessä BASIC-neuvotteluryhmän

⁵ yhteistoteutuksesta käytetään lyhennettä JI, Joint Implementation

⁶ puhtaan kehityksen mekanismista käytetään lyhennettä CDM, Clean Development Mechanism

pöytäkirjan mahdollisesta seuraavasta vaiheesta. Viestikapula siirtyy Etelä-Afrikan Durbanille, jossa paineet sopimuksen jatkolle ovat entistäkin kovemmat Kioton sopimuskauden lähestyessä loppuaan.

Päästövähennyssuunnitelmat ja tavoitteet

Cancunin sopimuksessa annetaan viitekehys, jonka puitteissa saatetaan tulevaisuudessa luoda sitovia kansainvälisiä tavoitteita, mutta teksti itsessään antaa niukanlaisesti yksityiskohtia. Osapuolet "pyrkivät saavuttamaan" kehittyneiden maiden kesken sitoumuksen uusista päästörajoitetavoitteista "mahdollisimman aikaisessa vaiheessa", mutta tarkempia tavoiteaikoja ei mainita, ainoastaan tavoite aikaansaada Kioton päästörajoitetavoitteille jatkoa niin, "ettei ensimmäisen ja toisen tavoitekauden väliin jäisi aukkoa".

Konferenssiosapuolet hyväksyivät Kööpenhaminassa asetetut päästörajoituslupaukset, antaen näin sitoumuksille virallisen sinetin myös YK prosesseissa. Se, ovatko Kööpenhaminassa annetut lupaukset riittäviä pitämään ilmastonmuutoksen korkeintaan kahdessa asteessa on edelleen epäselvää, kuten myös se, pidetäänkö lupaukset, vaikka niiden virallinen painoarvoa YK-protokollassa kasvoikin Cancunissa merkittävästi Kööpenhaminan tasosta.

PwC arvioi Kööpenhaminan lupauksen vähentävän CO₂-intensiivisyyttä - eli tuotetun hiilidioksidin määrää suhteessa bruttokansantuotteeseen - noin kahdella prosentilla vuoteen 2020 mennessä. Tämä on juuri ja juuri puolet siitä määrästä, jonka tutkijat ovat laskeneet tarvittavan, jotta päästäisiin kasvihuonekaasujen vakautustavoitteeseen (CO₂-pitoisuustavoite 450ppm), joka puolestaan varmistaisi ilmastonlämpenemisen rajoittuvan korkeintaan kahteen asteeseen. PwC arvioi, että maailmanlaajuisen CO₂-intensiivisyyden on laskettava 3,8 prosentin keskiarvovauhdilla 2020 asti, jotta näihin tavoitteisiin päästään.

Cancunin sopimuksessa "kehotetaan kehittyneiden maiden sopimusosapuolia pyrkimään kunnianhimoisempiin päästötavoitteisiin". Tämän hetken taloustilanteessa on vaikea kuvitella etenkin suurten päästömaiden tekevän näin yksipuolisesti. EU:n päästövähennystavoitteen nostaminen 30 prosenttiin on nähtävä jo mahdollisena, sillä sen avulla Durbanissa saattaa olla mahdollisuus merkittävämpiä tavoitteita sisältävään sitovaan sopimukseen. EU:n (ja Iso-Britannian) esille tuomat, jopa aggressiivisiksi kutsutut, kovat päästötavoitteet eivät nekään ole mahdottomuus. Ne asettaisivat EU-maat vihreän kehityksen ehdottomaan etujoukkoon - kunnianhimoisen tavoite, johon ei päästä halvalla.

Yhdysvallat sai erävoiton MRV⁷:ssä kaikkien sopijaosapuolten hyväksyessä että "kaikki kansainvälisesti tuetut päästöjen hillitsemistoimet tulee kansallisella tasolla asettaa ohjeistuksen mukaisen seurannan, raportoinnin ja todentamisen piiriin ja kaikista hankkeista voidaan tarvittaessa toteuttaa myös kansainvälinen seuranta, raportointi ja todentaminen sopimuksessa esitettyjen ohjeistusten mukaisesti". Kehitysmaat tulevat myös antamaan omien muutostoimenpiteidensä edistysaskelista selonteot kahden vuoden välein.

Hiilidioksidimarkkinat

CDM-markkinoiden toiminta jatkuu, joskin niiden kuvaillaan jaksavan päivästä toiseen tekehengityksen avulla. Markkinat ja sijoittajat ovat äänekkäästi vaatineet selviä merkkejä tulevaisuudesta, sillä Kioton 2012 rajapyykki on jo lähellä. Cancunissa varmistettiin projektijoustomekanismien (JI ja CDM) jatkuminen, mutta jos CDM-

⁷ MRV, Monitoring, reporting and verification, eli seuranta, raportointi ja todentaminen

päästöoikeuksille ei ilmaannu uusia markkinoita, kysyntä on todennäköisesti niukkaa johtuen EU:n päästökaupparajoitteista⁸.

Cancunin asiakirjoissa on lyhyen tähtäimen parannuksia, joiden avulla tiettyjä - hallinnollisia ja teknisiä - päästökaupan rekisteröintiä hidastaneita prosesseja saadaan sujuvammiksi. Lisäksi sopimus sisältää mandaatin lyhentää toimenpideohjelmien hyväksymiseen kuluva aikaa.

Hiilidioksidin säilöminen ja talteenotto (CCS⁹) hyväksyttiin osaksi CDM-markkinoita: kyseessä on merkittävä edistysaskel sekä CDM:n että CCS:n kannalta. Sopimukseen päästiin AOSIS¹⁰- maiden muutettua perinteisesti CCS:ää vastustavaa kantaansa. Mielenpitemuuttumisesta huolimatta maat ovat edelleen huolissaan CCS:n turvallisuudesta ja tämä näkyy myös sopimustekstissä. CCS-kysymys on nyt kuitenkin virallisesti poissa tulevien COP-neuvottelujen asialistalta lukuun ottamatta kohtalaisen lyhyttä käsiteltäväksi jäävää, pitkälti teknisiin kysymyksiin ja toimenpideohjelmiin keskittyvää listaa. Tämä osaltaan edistää ensi vuoden neuvottelujen sujuvuutta.

Uudet markkinamekanismit ovat muodostuneet poliittiseksi kiistakysymykseksi. Cancunin sopimuksessa on useita huomioitavia kohtia, mukaan lukien lupaus siitä, että markkinoiden käyttömahdollisuuksien ohjaamiseen tulisi luoda joukko periaatteita - ja että COP 17:ssä Durbanissa harkitaan yhden tai useamman uuden mekanismin kehittämistä. Kenellekään ei tullut yllätyksenä se, että täysivaltainen päätös uusista markkinamekanismeista ei syntynyt Cancunissa, tai että tietyt ryhmät vastustavat ideologisista syistä markkinamekanismien käyttöä ja ajavat muita päästörajoitekeinoja, kuten hiilidioksidiveroja ja muita poliittisia toimintaohjeita.

Ilmastorahoitus

Vihreän ilmastorahaston perustaminen oli laajalti odotettu ja lämpimästi tervetulleeksi toivotettu uudistus. Sen johtoon tulee yhtäläisesti edustajia kehittyneistä maista ja kehitysmaista. Maailmanpankki toimii rahaston päaluottamusmiehenä kolmen ensimmäisen toimintavuoden ajan. Rahastoa käytetään jakamaan iso osa niistä varoista, jotka on varattu auttamaan kehitysmaita kantamaan kortensa kekoon ilmastonmuutoksen torjumisessa.

Tulevan 12 kuukauden aikana rahaston suunnittelua varten tullaan perustamaan siirtymäkomitea. Ryhmä tulee kehittämään COP 17:ssä Durbanissa esitettävät suositukset, jotka kattavat muun muassa tarvittavat lainsäädännölliset ja hallinnolliset järjestelyt, rahoitusinstrumentit, saannin rajoitteet ja itsenäisen evaluoinnin. Yksityisellä sektorilla olisi paljon annettavaa siirtymäkomitean työhön, mutta yhteistyömahdollisuuksista ei ole vielä annettu tarkkaa tietoa.

Ehdotettu uusi rahasto on hyvä uutinen, mutta vain puolittainen vastaus käsillä olevaan haasteeseen: sen on tarkoitus jakaa varoja, ei kerätä niitä. Lisätyötä potentiaalisten rahoituslähteiden kartoittamiseksi tarvitaan, kuten myös sen ratkaisemiseksi, miten yksityinen sektori voisi edesauttaa pääsyä asetettuun 100 miljardin dollarin vuositavoitteeseen ilmastotoimenpiteiden edistämiseksi vuoteen 2020 mennessä. Yllättävää kyllä, korkean tason työryhmä AGF:n työ mainittiin tekstissä, mutta ilman mitään suunnitelmia sen työn jatkamisesta Cancunin jälkeen.

⁸ Emission Trading System

⁹ Carbon Capture and Storage

¹⁰ Alliance of Small Island States, pienten saarivaltioiden liitto. Liittoon kuuluu varsinaisina tai tarkkailijajäsenenä 42 saari- tai alavan alueen rannikkovaltiota.

Rahoituksen lähde on edelleen täysin auki, ja aktiivisesta kansainvälisestä keskustelusta huolimatta yhtäkään ratkaisua ei ole vielä lyöty lukkoon. Yksityisen sektorin jättäminen täysin tekstin ulkopuolelle mahdollisena rahoituksen lähteenä oli yksi niitä kompromisseja, joita ministeri Espinosa pyysi sopimuksen aikaansaamiseksi. Koko joukko G77 ei vielä ole vakuuttunut markkinoiden ja yksityisen rahoituksen mahdollisuuksista vaikuttaa ilmastonmuutokseen - mutta jotta päästään edes lähelle sadan miljardin dollarin tavoitetta, yksityisellä rahoituksella on väistämättä oltava merkittävä rooli. Yksityisellä sektorilla on tähän edellytykset ja mahdollisuus, mutta yhteistyö edellyttää huomattavasti nykyistä kehittyneempää mallia, jossa julkinen ja yksityinen rahoitus työskentelevät yhdessä tavoitteiden saavuttamiseksi. Nyt on jo nähtävissä ensimmäisiä liikkeitä tähän suuntaan muun muassa CCS- ja CPS-esimerkkiprojektien muodossa, ja suunnitelmissa ohjata rahavirtoja metsähiilidioksidimarkkinoille FCPF-metsähiilirahaston kautta. Tällaisia ratkaisuja tarvitaan koko joukko lisää, jotta muutos saadaan aikaan.

REDD+

Cancunin sopimus sisältää suunnitelman viitekehyksen luomiselle **REDD+**¹¹-mekanismien aikaansaamiseksi. Mekanismien avulla on tarkoitus saada kehittyneet maat rahoittamaan kehitysmaiden toimenpiteitä metsänhaaskauksen estämiseksi, joskin sopimuksessa ei anneta tarkempaa kuvaa siitä, miten suunnitelma on tarkoitus rahoittaa.

Co2-markkinoiden käyttö tarvittavien investointien keräämiseksi on ollut kiistakysymys, ja tämänkaltaisten ratkaisujen esilletuonti edes vaihtoehtona olisi asettanut koko **REDD+**-sopimuksen syntymisen vaakalaudalle. Näin ollen lopullinen asiakirja ei käsittele mahdollisuutta suoraan, vaan sen sijaan ohjeistaa valtioita tutkimaan eri rahoitusvaihtoehtoja ennen neuvottelujen seuraavaa kierrosta Durbanissa.

PwC uskoo hiilikauppamekanismeilla olevan potentiaalia yksityisen sektorin investointien mittavassa ohjaamisessa haluttuun suuntaan ja että yksityinen rahoitus voisi olla merkittävä vaikuttaja **REDD+**-toimenpideohjelmassa, edellyttäen, että hiilimarkkinoiden mekanismit käyttö suunnitellaan huolella tätä tarkoitusta varten. Vapaaehtoinen hiilimarkkina ei täytä edellytyksiä tämän investoinnin keräämiseksi, kysyntä ja hintataso eivät ole riittävät. **REDD+**:n kysyntää kehitysmaiden säännellyillä hiilimarkkinoilla on lisättävä, sillä ainakin tällä hetkellä näyttää epätodennäköiseltä, että **REDD+**-päästöoikeuksia päästetään EU:n hiilimarkkinoiden piiriin ennen vuotta 2020, joskin toteutuessaan EU:n 30 prosentin päästötavoite toki saattaisi avata oven myös **REDD+**-kaupalle jo tätä ennen.

Cancunin sopimus ottaa huomioon sekä kansallisen ja sitä pienemmän, projektikohtaisen **REDD**-laskentamallin, joka on ollut monelle maalle vaikea kysymys. Keskeisenä huolena on ollut se, että jos laskentaperusteeksi kelpuutetaan valtiota pienempi alue, metsänhaaskaus yksinkertaisesti siirtyy pois projektialueelta, ellei tällaisen estämiseksi luoda omia toimintamalleja. Toisaalta on epäselvää, miten yksityinen sektori voisi ottaa osaa kansalliseen **REDD**-malliin, jossa ei otettaisi huomioon päästövähennyksiä projektitasolla? Cancunin asiakirja onnistuu välttämään ristiriidan salliessaan kansalliset seuranta- ja raportointijärjestelmät, joiden alaisuudessa toimii projektikohtaisia seuranta- ja raportointihankkeita erillisinä mittareina. Tekstissä myös huomioidaan, että voi viedä aikaa, ennen kuin valtioilla on mahdollisuuksia hallinnoida tällaisia järjestelmiä.

Neuvottelupöydälle jäi edelleen kysymys siitä, tulisiko **REDD+**-ohjelmaan kuulua alkuperäiskansojen oikeuksien turvaaminen ja biodiversiteetti. Jotkut maat, kuten Brasilia, vastustivat näitä kohtia väittäen niiden asettavan kehitysmaille liian työläitä vaatimuksia. Cancunissa kuitenkin päätettiin, että tukea vastaanottavien maiden tulee yksilöidä millaisia ympäristönsuojelullisia ja sosiaalipoliittisia toimenpiteitä heillä on käytössä alkuperäiskansojen

¹¹ Metsänhaaskauksen estämiseksi perustettu REDD, Reducing Emissions from Deforestation and forest Degradation

oikeuksien ja biodiversiteetin turvaamiseksi. Siitä, miten nämä raportit kootaan, niiden antamista seurataan tai arvioidaan - tai millaisia seuraamuksia koituu raportoimatta jättämisestä - ei kuitenkaan saatu aikaan päätöstä.

Neuvottelujen ulkopuolella **REDD+**-agenda oli lukuisten keskustelujen, kannanottojen ja useiden tapahtumien keskipisteenä koko Cancunin konferenssin ajan. PwC tuki Maailman talousfoorumia ja Meksikon hallitusta keskustelutilaisuussarjan järjestämisessä eri hallinnon edustajien ja yritysjohton välille - aihealueena kestävä kehitys maankäytössä, mukaan lukien **REDD+**. PwC antoi yhteislausunnon **REDD+**-sopimuksesta yhdessä CMIA:n¹² ja IETA:n¹³ kanssa. Lausunnossa tutkitaan sitä keskeistä asemaa, joka huolella suunnitelluilla hiilimarkkinoilla voisi olla sekä **REDD+**-toimintaohjelman kehittämisessä ja yksityisen sektorin rahoituksen mukaan tuomisessa laajassa mittakaavassa (etenkin nykytilanteessa, jossa hinnat ja vapaaehtoismarkkinoiden kysyntä eivät ole riittäviä). PwC toivoo keskustelun jatkuvan ja lopullisen sopimuksen sisältävän selonteon myös sopivista mekanismeista, joilla yksityinen rahoitus varmistetaan myös **REDD+**-hankkeisiin.

Toimintakehys

Cancunissa korostettiin "kansainvälisen yhteistyön kiireellistä lisätarvetta", jotta ilmastonmuutoksen torjunnan toimenpiteet saadaan liikkeelle. Cancunin ilmastonmuutoksen torjunnan toimintakehys perustettiin turvaamaan taloudellinen, tekninen ja hallinnollinen tuki kehitysmaissa tapahtuvalle ilmastonmuutoksen torjumiselle.

Viitekehyksessä suunnitellaan toimintakehyskomitean luomista toimenpiteiden käytäntöön viemisen ja teknisen toteutuksen tueksi. Komitean käytännön työkaluiksi ehdotetaan muun muassa tiedonjakamista, yhteistyömalleja ja ympäristörahoituksen käytönohjausta.

Suunnitelma sisältää myös ajatuksen työohjelmasta, jonka avulla voidaan mahdollisesti valmistautua perustamaan kansainvälinen vakuutusjärjestelmä vuoden 2012 COP:ssä. Valtioita ja keskeisiä organisaatioita on pyydetty toimittamaan kansainvälistä vakuutusjärjestelmää koskevat ideansa harkittavaksi kesäkuun 2011 kokouksessa Bonnissa.

Ilmastonmuutoksen torjunnan toimintakehys avaa uusia mahdollisuuksia yksityiselle sektorille ilmastonmuutoksen torjuntaa tukevien palvelujen muodossa, sekä mahdollisesti myös tulevaisuudessa perustettavan vakuutusmekanismin kautta.

Mahdollisuudet sopimukseen Durbanissa

Ensimmäinen Kioton sopimuskausi päättyy 31. joulukuuta 2012. Paine sopia jatkosta kasvaa kaiken aikaa. Cancunissa monen nuoremman polven osallistujan päällä nähtiin kantaaottava T-paita, jonka iskulause summasi tunteet: "Olette neuvotelleet jo koko minun elinikäni. Älkää kehdatko väittää tarvitsevanne enemmän aikaa" ('You have been negotiating all my life. You cannot tell me you need more time.') Ennen kaikkea osanottajat haluavat varmistaa, ettei Kioton ensimmäisen ja toisen sopimuskauden välille jää aukkoa. Durbanissa on saavutettava suuria tuloksia, jotta tähän päästään. Cancunin jälkeen osallistujat vaikuttivat huomattavasti aiempaa optimistisemmiltä sen suhteen, että sopuun päästäisiin Durbanissa; mutta se, millainen sopu olisi luvassa, on tyystin hämärän peitossa. Realististen arvioiden mukaan Durbanin sopimuksen on kaikai oltava heikohko, jotta avainvaltiot saadaan sen taakse. Ilmastonmuutoksen torjunta saattaa kuitenkin vaatia jatkossa radikaaleja toimenpiteitä nopealla aikavälillä,

¹² Carbon Markets & Investors Association

¹³ International Emissions Trading Association

mikäli nykyistä pessimistisempää uutta tieteellistä näyttöä ilmenee. Oli Durbanin sopimustulos heikko tai vahva, on tähän valmistautuminen ensisijaisen tärkeää.

Eräs keskeisiä kysymyksiä on se, pitäisikö kaksi neuvotteluraidetta (AWG-LCA ja AWG-KP) tuoda yhteen. Kehitysmaat ovat kiivaasti vastustaneet tätä, sillä pitämällä kiinni erotuksesta eri raiteiden välillä he varmistavat, ettei heidän tarvitse uhrata talouskasvua torjuakseen ilmastonmuutosta. Vastustajia löytyy myös muista maista, jotka vaativat kaikkien merkittävien valtioiden sitoutuvan sopimukseen, jotta raiteisiin jako muodostuisi tarpeettomaksi.

Sopimus, syntyipä se Kioton ratifioineiden valtioiden kesken tai jonain uutena, kahden neuvotteluraitteen yhteenliittymän sopuna, tulee vaatimaan muutoksia (jossain mittakaavassa) Yhdysvalloilta ja Kiinalta.

Kiinan ja Brasilian näkökulmia

Kiina ja Brasilia ovat keskeisiä maita ilmastonmuutoksen torjunnassa, johtuen maiden kehitysmaa-statuksesta, taloudellisesta painoarvosta ja tähänastisesta kokemuksesta ja osallistumisesta päästökauppamarkkinoiden toimintaan niin CDM:n kuin **REDD**:n puitteissa.

Vuoden 2009 merkittävimpiä virstanpylväitä ilmastonmuutoksen torjunnan edistymisessä oli keskeisten kehitysmaiden, kuten Kiinan ja Brasilian, ilmeinen halukkuus tehdä sitovia päätöksiä ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Ennen Kööpenhaminan UNFCCC-kokouksia viime vuoden joulukuussa Kiina ilmoitti asettavansa tavoitteekseen alentaa CO₂-intensiteettiään 40-45 prosentilla vuoden 2005 tasosta vuoteen 2020 mennessä. Brasilia puolestaan sitoutui 36-39 prosenttia keskimääräisiä CO₂-päästöjään pienempään tasoon vuoteen 2020 mennessä. Ensimmäiset konkreettiset toimenpiteet seurasivat molempien maiden tavoitteiden asettamista ripeästi.

Alla on tiivistettynä keskeisiä seikkoja Cancunin sopimuksesta liittyen Kiinaan ja Brasiliaan ja näiden maiden kansallisiin toimenpideohjelmiin, tulevaisuuden sopimuksiin ja yritystoimintaan.

Kiina

Kiinan hallituksen on raportoitu olleen tyytyväinen Cancunin neuvotteluiden lopputulokseen. Se suostui kompromissiin kehitysmaiden seurannan raportoinnin ja todentamisen osalta - seikka, joka aiheutti Kööpenhaminassa pahaa verta. Tästä huolimatta Kiina pysyi vankkumattomasti kannassaan liittyen "yleiseen mutta erilaiseen vastuuseen", jossa korostetaan kehittyneiden maiden vastuuta ryhtyä merkittäviin toimenpiteisiin ensin, ennen kehitysmaita. Se, että Kiina tuottaa korkeimmat kansalliset kasvihuonepäästölukemat ei vaikuttanut maan kantaan. Näin Kiina pyrki osaltaan varmistamaan, että Kioton sopimuksen mahdollinen seuraava vaihe keskittyy kehittyneiden maiden sitoviin päästötavoitteisiin. Kiinan neuvotteluryhmän puheenjohtaja Xie Zhenhua poistui Cancunista optimistisena sen suhteen, että Durbanissa aikaansaadaan merkittävä sopimus.

Kansallisesti Kiina viimeistelee parhaillaan viiden vuoden taloussuunnitelmaa ja on olemassa viitteitä siitä, että sitovat sisäiset päästövähennykset saattavat kuulua uuteen viisivuotishjelmaan. Skanaarion toteutuessa valtion ja maakuntien omistamat yritykset arvioitaisiin paitsi taloudellisen kasvun, myös vihreiden mittareiden avulla, esimerkiksi päästöintensiivisyyden ja vedenkäytön mukaan. Valtio pilotoi myös energiankäytön ja päästöjen vähentämisen cap-and-trade - eli kiintiö ja kauppa -vaihdantajärjestelmää tietyissä kaupungeissa ja provinseissa.

Brasilia

Brasilia selvisi taloudellisesta taantumasta verrattain vähillä vaurioilla ja on näin ollen hyvässä asemassa ottaakseen kaiken irti vähäpäästöisistä kasvumahdollisuuksista, etenkin biopolttoainemarkkinoilla ja **REDD+**-mekanismien kehittämisessä.

Joulukuun 9. päivä COP 16 tarkensi Brasilian päästörajoitetavoitteet 36-39 prosenttiin. Tavoitteisiin pääsy edellyttää useiden eri toimialojen aktiivista otetta ilmastonmuutoksen torjumisessa - Amazonin ja Cerradon alueiden metsänhaaskauksen hillitsemistä, uusiutuvien energianlähteiden käytön lisäämistä, uusien aloitteiden esittelyä vähäpäästöisen maataloustuotannon edistämiseksi ja terästeollisuuden päästöjen tehokasta vähentämistä.

Brasilian hallitus otti ilolla vastaan Cancunin lopullisen **REDD+**-päätöksen. Brasilian tavoitteet vähentää metsänhaaskausta (80 % Amazonissa ja 40 % Cerradossa vuoteen 2020 mennessä) ovat avainasemassa maan ilmastonmuutoksen torjuntaohjelmassa. **REDD+** vaatii vielä lisätarkennuksia keskeisten asiakohtiensa osalta, etenkin pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyen. Tästä huolimatta **REDD+** tulee olemaan merkittävä veturi, jonka avulla Brasilia voi toteuttaa ilmastonmuutoksen torjumistoimenpiteitä todella merkittävässä mittakaavassa.

Lopuksi

Vaikka Cancunin sopimus ei ole laillisesti sitova asiakirja, jossa mainittaisiin suoraan kehittyneiden ja kehitysmaiden päästörajoitetavoitteita, on se antanut toivoa siitä, että sitova sopimus saadaan ensi vuonna Durbanissa aikaan. Cancunin tärkeimpänä antina voidaankin pitää sen antamaa uutta toivoa ja YK:n prosessien legitimitetin palauttamista ilmastokysymysten keskeisenä ratkaisijana. Cancun tarjosi myös kehykset, joiden avulla metsänhaaskaus saadaan kuriin **REDD+**-ohjelman avulla ja antoi uusia eväitä ilmastonmuutoksen estämiseen niin toimenpide- kuin rahoitustasolla. Tuotetut asiakirjat eivät tarjonneet monien toivomaa tarkkuutta ja asiasisältöä, sillä sopimuksen aikaansaanti vaati useita kompromisseja. Tekstin tarkistaminen, sisällön rikastuttaminen ja päätöksien hiominen toimintakuntoon jää ensi vuoden tehtäväksi.

COP 16 -dokumenteissa viitattiin yritysmaailmaan melko vähän, vaikka liikeyritysten keskeinen rooli muutoksessa on yleisesti tunnustettu. Toimenpiteitä ja investointeja tarvitaan, jotta yritykset saisivat muutosta ajettua eteenpäin omilla toimialoillaan - ja niitä ohjeistavassa hallinnossa.

Cancunissa luotiin toivoa tulevasta monella tapaa. Tiukan kokousasialistan ohella Cancunista ei puuttunut draama tai symboliikkaa. Esimerkiksi UNFCCC:n pääsihteeri Christiana Figueresin ei pysynyt pelkissä faktoissa puhuessaan yritysmaailman edustajille. Figueres kertoi myös tarinan COP 16 -kokousillallisesta, joka oli järjestetty rannalla lähellä kilpikonnien pesimisaluetta. Osallistujat, pääasiassa ministereitä, saivat kukin lahjaksi vauvakilpikonnin. Tämän jälkeen he saivat toivon eleenä päästää kilpikonnat mereen aloittamaan uutta elämää ympäristössä, jonka kaikki toivovat tarjoavan tulevaisuudessa kilpikonnille puhtaammat ja paremmat elinolosuhteet.

Cancun oli tärkeä askel kohti parempaa maailmaa. Odotettavissa on kuitenkin rankka työsavotta, jotta Durbanissa päästäisiin sopimukseen.